

Функції автобіографічних текстів.

Жанр автобіографії розглядається як форма існування та вербальної реалізації концепції самовираження і самопрезентації мовних особистостей. Під автобіографією розуміють опис власного життя [1,2], текст, “в якому особа, що складає його, подає опис свого життя й діяльності в хронологічній послідовності” [3] ретроспективна оповідь, написана реальною особою про її/його власний досвід, основна увага, при цьому, акцентується на головних віхах становлення особистості [4:41]. Автобіографія є особливим видом специфічно побудованих текстів, головною ознакою яких є їх написання від першої особи.

Автор, створюючи словесний автопортрет, демонструє власну техніку використання мови. Автобіографія виникає, коли автор відчуває необхідність художньо об'єктивувати самого себе і своє життя [5:132]. Кожному виду автобіографії притаманні власні засоби репрезентації людини – самоопис, самоусвідомлення, самомоделювання, самопізнання, самовираження тощо [6].

Іншими словами, автобіографія пов'язана із самопізнанням, розкриттям свого "я"[7: 113].

Метою автобіографічних текстів є:

- описати життя автора, донести до читача найбільш яскраві життєві враження;
- описати особистість автора, створити його портрет, дати характеристику, і, таким чином, справити враження чи вплинути на читача.

У сучасній лінгвістичній науці виділяють ряд основних функцій автобіографій:

- констатуюча, роль якої полягає у викладенні фактів життя автора, описі віх його життєвого шляху і процесу становлення особистості;
- навчальна полягає в характеристиці певних етапів та подій життєвого шляху. Дає читачеві змогу набути унікального досвіду поведінки в різних ситуаціях: примічати, виділяти та усвідомлювати факти власного життя і життя інших, коректувати й компенсувати недостатні знання. Основна увага, при цьому, акцентується на самопізнанні;
- регулятивна функція пов'язана з процесами конструювання та реконструювання людиною власного життєвого шляху що, таким чином, привертає увагу до змін, які відбулися з особистістю;
- експресивна виступає універсальним засобом вираження внутрішнього світу автора і має на меті виразити його настрої, переваги, емоції;
- рекламна спрямована на створення сприятливого впливу на читача, сприяє зміцненню позитивного іміджу автора і робить автобіографію дієвим та ненав'язливим засобом самореклами.

На нашу думку, існує ряд допоміжних функцій автобіографічних текстів, за допомогою яких автори впливають на адресата:

- виправдовувальна як засіб виправдати певні дії та вчинки, що спричинили небажані з точки зору автора чи суспільної думки наслідки;
- захисна як діяльність щодо заперечення пліток, захисту від критики, спростування чуток та як засіб боротьби з ворогами;
- дисклозивна як спроба дати пояснення чи власне тлумачення ряду подій, розкрити таємниці, прояснити непорозуміння;
- звинувачувальна як можливість зведення рахунків із опонентами, звинувачення, винесення вердикту;
- «вираження вдячності» як засіб і можливість виразити вдячність, засвідчити повагу;
- культурологічна: автобіографія – це частина загальнокультурного дискурсу, що є одночасно і продуктом культури і її інструментом, тобто засобом впливу на неї.

Для мовознавця автобіографія є цікавою з точки зору мовної особистості автора, ідіостилю, понять та ідей, що складають її концептосферу, цілей, мотивів, інтенцій, установок, які виражають комунікативно-діяльнісні потреби, стратегії і тактики мовленнєвої поведінки.